

KONTYNUACJA IDEI I CELÓW SALEZJAŃSKIEJ SZKOŁY ORGANISTOWSKIEJ W PRZEMYŚLU W SALEZJAŃSKICH SZKOŁACH MUZYCZNYCH W LUTOMIERSKU

Na terenie Polski salezjanie zapoczątkowali swoją działalność w ostatnich latach XIX w. Realizując charyzmat swojego założyciela, św. Jana Bosko, zgromadzenie salezjańskie propagowało różne formy działalności. Była to przede wszystkim działalność o charakterze wychowawczym i oświatowym. Pierwszym ośrodkiem salezjańskim na ziemiach polskich był dom w Oświęcimiu, do którego salezjanie przybyli w 1898 r. Fakt ten spotkał się z szeroką akceptacją władz kościelnych, świeckich i ówczesnego społeczeństwa galicyjskiego. Od początku salezjanie przystąpili do organizowania szkół rzemieślniczych, gimnazjów, liceów ogólnokształcących, internatów i sierocinieców. Na szczególną uwagę zasługują „oratoria” funkcjonujące przy każdej placówce salezjańskiej. Używając współczesnego nazewnictwa, „oratorium” można przyrównać do świetlicy młodzieżowej. W myśl zasad systemu prewencyjnego, wykorzystując różne środki wychowawcze, takie jak muzyka, sport, śpiew, wychowywano młodzież zgodnie z dewizą ks. Bosko na „dobrych chrześcijan i uczciwych obywateli”.

Wzrastająca liczba placówek wychowawczych, zwłaszcza po odzyskaniu niepodległości w 1918 r., potwierdziła słuszność salezjańskiej formy pracy z młodzieżą. Do wybuchu drugiej wojny światowej salezjanie prowadzili 9 szkół zawodowych, 6 gimnazjów i liceów, 5 niższych seminariów, 16 internatów i 11 placówek wychowawczych różnego typu¹.

Wśród szkół zawodowych szczególnie miejsce zajęła założona w 1916 r. szkoła organistowska w Przemyślu. Placówka ta, o charakterze ogólnopolskim, została utworzona przez salezjanów na prośbę ówczesnego biskupa przemyskiego Józefa Sebastiana Pelczara. Zorganizowanie i kierownictwo szkoły powierzono ks. Antoniemu Hlondowi (Chlondowskiemu), znanemu już wówczas kompozytorowi salezjańskiemu. Opracował on program nauczania, warunki przyjęcia kandydatów i obowiązki przyszłych organistów. Celem nowej szkoły było przygotowanie dla Kościoła organistów nie tylko zawodowo wykształconych i głęboko religijnych, ale posiadających także możliwość odpowiedniego do swego stanu utrzymania. Szkoła zapewniała uczniom wykształcenie muzyczne, ogólne oraz naukę dodatkowego zawodu. Kształcenie muzyczne obejmowało:

- śpiew wielogłosowy i gregoriański,
- grę na fortepianie i organach,
- teorię muzyki,

¹ Por. W. ŻUREK, *Salezjańskie szkolnictwo ponadpodstawowe w Polsce 1900–1963. Rozwój i organizacja*, Lublin 1996, s. 9–16.

- harmonię,
- dyrygowanie i prowadzenie chórów,
- naukę gry na skrzypcach i instrumentach dętych.

W zakres nauczanych przedmiotów ogólnych wchodziły:

- religia,
- język polski,
- język niemiecki,
- rachunki,
- kaligrafia².

Nowością była możliwość nauki wybranej przez ucznia dziedziny praktycznej: ogrodnictwa i sadownictwa z pszczelarstwem, rachunkowości i krawiectwa. Znajomość jednego z tych zawodów umożliwiła organistom uzyskiwanie dodatkowych zarobków. Było to bardzo istotne, gdyż ze względu na niskie uposażenie organiści nie byli w stanie utrzymać siebie i swojej rodziny. Szkoła gwarantowała wszystkim uczniom zakwaterowanie w internacie prowadzonym przez salezjanów. W 1920 r. została wpisana na listę szkół prywatnych z uprawnieniami państwowymi. Umożliwiło to wystawianie absolwentom dyplomów uprawniających do wykonywania zawodu organisty. Dzięki wysokiemu poziomowi kształcenia i dobremu przygotowaniu praktycznemu do zawodu absolwenci szkoły nie mieli trudności ze znalezieniem pracy, byli wręcz poszukiwani. Renomę szkole przynosił także fakt, iż z grona jej uczniów wyrosło w tamtym czasie wielu późniejszych wirtuozów gry organowej, wybitnych kompozytorów muzyki kościelnej, profesorów wyższych uczelni muzycznych, czy nauczycieli przemyskiej szkoły organistowskiej. Wymienić tu należy m.in.: Tomasza Czapłę, ks. Władysława Chmiela, Franciszka Łapkę, Feliksa Rączkowskiego, Kazimierza Galikowskiego. O wysoki poziom nauczania dbało grono pedagogiczne, składające się głównie z salezjanów: kapłanów, braci zakonnych i kleryków. Wśród nich znalazło się wielu wybitnych wykładowców muzyki, kompozytorów oraz wychowawców. Swoją pracą i zdolnościami znacząco podnosili poziom dydaktyczny i artystyczny szkoły. Do najbardziej zasłużonych wykładowców zaliczyć należy: ks. Antoniego Chlondowskiego (założyciela i pierwszego dyrektora szkoły, który w swoim dorobku kompozytorskim miał około 4000 utworów), ks. Augustyna Piechurę (autora podręczników, kompozytora pieśni religijnych i liturgicznych oraz kantat), ks. Antoniego Śródkę (dyrektora zakładu i szkoły oraz proboszcza miejscowej parafii, który w okresie okupacji ratował parafian od wywozu na roboty przymusowe i do obozów koncentracyjnych, kompozytora i krzewiciela muzyki), ks. Idziego Ogiermana Mańskiego (wybitnego wykładowcę i kompozytora, autora ponad 200 kantat, pieśni i akompaniamentów do ludowych pieśni kościelnych)³.

² Por. *tamże*, s. 147–151.

³ Por. T. PRZYBYLSKI, *Szkoła organistowska w Przemysłu w latach 1916–1963 na tle ogólnego procesu kształcenia organistów w Polsce*, w: J. KRASSOWSKI (red.), *Organy i muzyka organowa III* (Prace Specjalne nr 20 PWSM w Gdańsku), Gdańsk 1980, s. 303–311; por. także W. ŻUREK, *Salezjańskie szkolnictwo*

Po zakończeniu II wojny światowej szkoła organistowska wznowiła swoją działalność (na podstawie zezwolenia Kuratorium Okręgu Szkolnego w Rzeszowie) w październiku 1946 r. W 1947 r. Ministerstwo Kultury i Sztuki zatwierdziło dla szkoły nazwę „Salezjańska Średnia Szkoła Organistowska w Przemyślu”. W gronie powojennych absolwentów wymienić trzeba takie znakomitości, jak: Marian Sawa, ks. Tadeusz Przybylski, Mieczysław Tuleja, Jerzy Kurcz, Jan Rybarski, Stanisław Kuszyb, Jan Sobieski, Waław Kubicki, Antoni Nowaczek. Wśród powojennych wykładowców wyróżniali się: wspomniany już ks. Mański, Andrzej Konarzewski oraz księża: Karol Lewandowski, Stanisław Ormiński, Czesław Rogowski, Bronisław Baran, Jan Bednarz, Karol Markiel, Zbigniew Skoczylas i Jan Pryputniewicz⁴.

Od chwili przejścia władzy w Polsce przez komunistów następowało systematyczne dążenie do osłabienia wpływu Kościoła na młodzież. Oprócz usunięcia religii ze szkół państwowych stopniowo likwidowano istniejące szkoły katolickie. W latach 1949–1963 zamknięto 20 salezjańskich placówek oświatowych. Ten los podzieliła również Salezjańska Średnia Szkoła Organistowska w Przemyślu, która została zamknięta i zlikwidowana w październiku 1963 r. W tej wielce zasłużonej dla polskiej kultury muzycznej szkole kształciło się łącznie 1053 uczniów, z których 570 otrzymało dyplom ukończenia nauki.

W wyniku przemian społeczno-politycznych w Polsce w 1989 r. władze oświatowe zaczęły wydawać zezwolenia na prowadzenie szkół prywatnych na poziomie szkół podstawowych, ponadpodstawowych i wyższych. Korzystając z tych możliwości, salezianie zaczęli odzyskiwać zabrane budynki i reaktywować w nich działające dawniej szkoły, a także zakładać w nowych miejscach szkoły od podstaw. Pojawiła się też możliwość wskrzeszenia szkoły organistowskiej w Przemyślu. Przełożeni salezjańscy prowincji krakowskiej poważnie się nad tym zastanawiali, ale analizując sytuację lokalową i kadrową, nie zdecydowali się na wskrzeszenie salezjańskiej szkoły muzycznej w Przemyślu. W miejscu dawnej szkoły organistowskiej powstały salezjańskie Gimnazjum i Liceum.

Odpowiadając na potrzeby chwili, salezianie prowincji pilskiej założyli Szkołę Muzyczną w Szczecinie, a salezianie prowincji warszawskiej – w Lutomiarsku k. Łodzi. W Szczecinie w 1995 r. powstała Salezjańska Szkoła Organowa – Szkoła Muzyczna II stopnia, a w Lutomiarsku: w 1996 r. Salezjańskie Liceum Muzyczne i w 2004 r. Salezjańska Szkoła Muzyczna II stopnia. Szkoły te od początku swego istnienia starają się przejąć wszystkie chlubne tradycje szkoły organistowskiej w Przemyślu i przygotować muzyków, którzy będą mogli podjąć pracę również jako organiści w kościołach – z dobrym przygotowaniem zawodowym i liturgicznym.

Z wymienionych wyżej trzech salezjańskich szkół muzycznych obecnie funkcjonują dwie w Lutomiarsku. Szkoła Organowa w Szczecinie została zamknięta w 2014 r. z powodu małej ilości kandydatów i niemożności samofinansowania się.

ponadpodstawowe, s. 148–151.

⁴ *Tamże*.

Szkoła Muzyczna w Lutomiernsku powstała głównie dzięki ówczesnemu Inspektorowi (prowincjałowi) prowincji warszawskiej salezjanów, ks. Zbigniewowi Malinowskiemu, który wraz ze swoją Radą – widząc potrzebę istnienia szkoły organistowskiej i chcąc kontynuować dawne tradycje szkoły przemyskiej – zdecydował się na otwarcie tego typu placówki w murach zabytkowego klasztoru pofranciszkańskiego w Lutomiernsku, którego obecnymi właścicielami są księża salezianie. Dekret powołujący szkołę – Salezjańskie Liceum Muzyczne im. ks. Antoniego Chlondowskiego – został podpisany 25 marca 1996 r. Pod tą samą datą szkoła została wpisana do rejestru niepublicznych szkół artystycznych.

Początek działalności szkoły nastąpił 1 września 1996 r. Pierwszym dyrektorem szkoły został ks. Zbigniew Malinowski SDB (absolwent muzykologii na KUL), a jego zastępcą autor niniejszego artykułu (absolwent Akademii Muzycznej w Łodzi). Obaj nadal pełnią te funkcje.

Z 25 kandydatów, którzy zgłosili się na egzamin wstępny do nowo powstałej szkoły, przyjętych zostało 21. Wszyscy kandydaci ukończyli ówczesną ośmioklasową szkołę podstawową, ale mieli różne przygotowanie muzyczne. Część kandydatów legitymowała się dyplomem szkoły muzycznej I stopnia, ale większość uczyła się muzyki uczęszczając na prywatne lekcje gry na instrumencie klawiszowym, często przez krótki okres czasu. Uczniowie pochodzący z różnych rejonów Polski zamieszkali w budynku klasztornym księży salezjanów w Lutomiernsku.

W pierwszych latach istnienia szkoła borykała się z licznymi kłopotami: konieczność adaptacji i dostosowania istniejących pomieszczeń klasztornych na potrzeby szkoły i internatu, brak dotacji państwowej na prowadzenie szkoły i internatu oraz wiele innych trudności, które wynikały z zakładania nowej instytucji.

Szkolny program kształcenia obejmował przedmioty ogólnokształcące, umożliwiające uzyskanie matury, oraz przedmioty muzyczne (te same, które obowiązują uczniów szkół muzycznych II stopnia na wydziale instrumentalnym w klasie organów), a także specyficzną dla profilu szkoły grupę przedmiotów z zakresu wykonawstwa muzyki kościelnej. Do przedmiotów tych należały:

- liturgika,
- chorał gregoriański,
- śpiew liturgiczny,
- akompaniament liturgiczny (indywidualna nauka),
- akompaniamentu do pieśni kościelnych i śpiewów liturgicznych,
- improwizacja organowa z elementami kompozycji,
- organoznawstwo.

Ówczesny szkolny program nauczania w Salezjańskim Liceum Muzycznym w Lutomiersku obejmował następujące przedmioty:

PRZEDMIOT	KLASA				RAZEM
	I	II	III	IV	
ZAJĘCIA EDUKACYJNE – ARTYSTYCZNE					
1. Instrument główny – organy	2	2	2	3	9
2. Fortepian	2/3	2/3	2/3	2/3	2 2/3
3. Akompaniament liturgiczny	-	2/3	2/3	2/3	2
4. Improwizacja organowa	-	-	1	1	2
5. Chór	2	2	2	2	8
6. Zasady muzyki	2	-	-	-	2
7. Kształcenie słuchu	2	2	2	2	8
8. Harmonia	-	2	2	2	6
9. Literatura muzyczna	2	2	-	-	4
10. Historia muzyki z literaturą muzyczną	2	2	2	3	9
11. Formy muzyczne	-	-	2	2	4
ZAJĘCIA EDUKACYJNE – OGÓLNOKSZTAŁCĄCE					
12. Język polski	4	4	4	4	16
13. Język niemiecki	2	2	2	3	18
14. Język angielski	3	3	3		
15. Historia	2	2	2	-	6
16. Wiedza o społeczeństwie	-	-	-	1	1
18. Matematyka	3	3	2	2	10
19. Fizyka i astronomia	2	2	1	-	5
20. Chemia	1	1	1	-	3
21. Biologia	1	1	1	-	3
22. Geografia	1	1	1	-	3
23. Elementy informatyki	2	2			4
24. Wychowanie fizyczne	3	3	3	3	12
25. Przynależność obronna	-	1	-	-	1
26. Godzina z wychowawcą	1	1	1	1	4
27. Religia	2	2	2	2	8
28. Godz. do dysp. dyrektora	-	-	-	2	2
PRZEDMIOTY PROGRAMU AUTORSKIEGO					
29. Organoznawstwo	-	-	1	-	1

PRZEDMIOT	KLASA				RAZEM
	I	II	III	IV	
30. Chorał gregoriański	-	-	1	1	2
31. Śpiew liturgiczny	-	-	-	1	1
32. Liturgika	-	-	-	1	1
RAZEM	39 2/3	41 1/3	39 1/3	37 1/3	157 2/3

Po spełnieniu wszystkich wymagań (pozytywne wizytacje ze strony Centrum Edukacji Artystycznej, Kuratorium Oświaty, Sanepidu i Straży Pożarnej) Salezjańskie Liceum Muzyczne im. ks. Antoniego Chlondowskiego otrzymało 16 marca 1998 r. uprawnienia szkoły publicznej. Decyzja została podpisana przez Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Kultury i Sztuki – Jacka Weissa. Z każdym rokiem szkoła rozwijała się. Powiększała się baza lokalowa i instrumentalna. Zwiększała się też liczba uczniów. Stan liczebny uczniów Salezjańskiego Liceum Muzycznego w latach 1996–2004 przedstawiał się następująco:

ROK SZKOLNY	LICZBA UCZNIÓW W KLASACH				RAZEM
	I	II	III	IV	
1996/1997	21	-	-	-	21
1997/1998	21	18	-	-	39
1998/1999	18	19	15		52
1999/2000	14	15	18	13	60
2000/2001	8	13	15	18	54
2001/2002	-	7	12	14	33
2002/2003	-	-	6	11	17
2003/2004	-	-	-	6	6

W roku szkolnym 1999/2000 w związku z reformą oświaty (wprowadzenie gimnazjów) zmianie uległa nazwa szkoły i jej struktura. W miejsce Salezjańskiego Liceum Muzycznego powołana została Salezjańska Ogólnokształcąca Szkoła Muzyczna II stopnia (SOSM II st.). Ze względu na specyficzny charakter szkoły, organ prowadzący (Towarzystwo Salezjańskie w Polsce, Inspektorat św. Stanisława Kostki z siedzibą w Warszawie) zwrócił się z prośbą o wydłużenie nauki w stosunku do pozostałych szkół tego typu o jeden rok. Prośba została uwzględniona i szkoła, jak czytamy w statucie, realizuje kształcenie w cyklu siedmioletnim na podbudowie szkoły podstawowej⁵. *De facto* jednak ze względu na obawę braku zainteresowania szkołą przez absolwentów szkół podstawowych (zbyt młody wiek na umieszczenie w internacie) przyjmowani są do szkoły uczniowie do klasy IV SOSM II stopnia, po ukończonym gimnazjum.

⁵ Statut Salezjańskiej Ogólnokształcącej Szkoły Muzycznej II stopnia, Lutomiersk.

W tym systemie (eksperymentalnym) kształcenie w zawodzie muzyk - instrumentalista w specjalności organy oraz realizacja obowiązującego programu nauczania, uwzględniającego podstawę programową dla tego zawodu i przedmioty specyficzne dla profilu szkoły, odbywa się w cyklu skróconym, tj. w ciągu czterech lat, zamiast przewidzianych sześciu. Natomiast realizacja obowiązującego programu nauczania w pionie przedmiotów ogólnokształcących jest przedłużona z trzech lat do czterech. Umożliwia to uczniom swobodną realizację programu nauczania zarówno z zakresu przedmiotów artystyczno-zawodowych, jak i ogólnokształcących oraz dobre przygotowanie się do studiów wyższych.

Szkolny plan nauczania w Salezjańskiej Ogólnokształcącej Szkole Muzycznej II stopnia w Lutomiersku:

PRZEDMIOT	KLASA							RAZEM
	I	II	III	IV	V	VI	VII	
ZAJĘCIA EDUKACYJNE – ARTYSTYCZNE								
1. Instrument główny – organy	2	2	2	2	2	2	3	15
2. Fortepian	2/3	2/3	2/3	2/3	2/3	2/3	2/3	4 2/3
3. Akompaniament liturgiczny	-	-	-	-	2/3	2/3	2/3	2
4. Improwizacja organowa	-	-	-	-	-	1	1	2
5. Zespół kameralny	-	-	-	4	4			
6. Chór	2	2	2	2	2	2	2	14
7. Orkiestra	-	-	-	4	4			
8. Zasady muzyki	-	-	-	2	-	-	-	2
9. Kształcenie słuchu	2	2	2	2	2	2	2	14
10. Harmonia	-	-	-	-	2	2	2	6
11. Literatura muzyczna	-	-	-	2	2	-	-	4
12. Historia muzyki z literaturą muzyczną	-	-	-	2	2	2	3	9
13. Formy muzyczne	-	-	-	-	-	2	2	4
14. Organoznawstwo	-	-	-	-	-	1	-	1
15. Chorał gregoriański	-	-	-	-	-	1	1	2
16. Śpiew liturgiczny	-	-	-	-	-	-	1	1
17. Liturgika	-	-	-	-	-	-	1	1
ZAJĘCIA EDUKACYJNE – OGÓLNOKSZTAŁCĄCE								
18. Język polski	5	5	4	4	4	3	4	29
19. Język niemiecki	-	-	-	2	2	2	3	24
20. Język angielski	3	3	3	2	2	2		
21. Historia	2	2	2	2	2	1	-	11

PRZEDMIOT	KLASA							RAZEM
	I	II	III	IV	V	VI	VII	
22. Wiedza o społeczeństwie	1	1	1	-	-	1	1	5
23. Matematyka	4	4	4	3	2	2	2	21
24. Fizyka i astronomia	2	2	1	1	2	-	-	8
25. Chemia	1	2	1	1	1	1	-	7
26. Biologia	2	1	1	1	1	1	-	7
27. Geografia	-	-	-	1	1	1	-	3
28. Podstawy przedsiębiorczości	-	-	-	-	-	1	1	2
29. Plastyka	1	1	-	-	-	-	-	2
30. Technika	-	1	1	-	-	-	-	2
31. Informatyka	-	1	1	-	-	-	-	2
32. Technologia informacyjna	-	-	-	1	1	-	-	2
33. Wychowanie fizyczne	3	3	3	3	3	3	3	21
34. Przynależenie obronne	-	-	-	1	1	-	-	2
35. Godzina z wychowawcą	1	1	1	1	1	1	1	7
36. Religia	2	2	2	2	2	2	2	14
37. Godz. do dysp. dyrektora	-	-	-	3	3	3	3	12
RAZEM	33 2/3	35 2/3	31 2/3	41 2/3	42 1/3	41 1/3	40 1/3	274 2/3

Znacznie szerszy niż w państwowych szkołach muzycznych program nauczania możliwy jest do zrealizowania dzięki temu, że wszyscy uczniowie mieszkają w internacie mieszczącym się obok budynku szkoły i nie muszą tracić czasu na dojazdy. Mieszkając w bliskości szkoły, mają łatwy dostęp do instrumentów i każdą wolną chwilę mogą przeznaczyć na ćwiczenie. Taka sytuacja powoduje, że możliwy jest do zrealizowania program nauki gry na instrumentach (fortepian, organy) nawet przez uczniów, którzy rozpoczynają naukę niemal od podstaw.

Zamieszkanie w internacie odgrywa również bardzo ważną rolę w szeroko rozumianej formacji uczniów, za którą odpowiedzialni są wychowawcy. Pobyt w internacie ważny jest także ze względu na wdrażany program wychowawczy, na który składa się: organizacja życia religijnego wychowanków, czuwanie nad jego realizacją, wychowanie do umiłowania liturgii poprzez systematyczny udział we wspólnych modlitwach, a zwłaszcza w Eucharystii. Internat jest miejscem wypoczynku, zapewnia uczniom warunki do pracy własnej, dostęp do instrumentów, jak również uczy życia w grupie. Uczy również prostych czynności, które młodzież nie zawsze potrafi wykonywać przychodząc do szkoły: sprzątanie, nakrywanie do stołu, pranie, prasowanie itp.

Konsekwencją wspomnianej wyżej reformy oświatowej było wygasanie Salezjańskiego Liceum Muzycznego, a rozpoczęcie działalności Salezjańskiej Ogólnokształcącej Szkoły Muzycznej II stopnia. W związku z tym w roku szkolnym 2002/2003 i 2003/2004 nastąpiło zachwianie w liczebności uczniów (spadek liczby uczniów). W następnych latach sytuacja się unormowała.

Stan liczebny uczniów Salezjańskiej Ogólnokształcącej Szkoły Muzycznej II stopnia w latach 2002–2016:

ROK SZKOLNY	LICZBA UCZNIÓW W KLASACH				RAZEM
	IV	V	VI	VII	
2002/2003	10	-	-	-	10
2003/2004	12	7	-	-	19
2004/2005	19	12	7	-	38
2005/2006	16	16	12	7	51
2006/2007	13	15	14	11	53
2007/2008	20	12	14	13	59
2008/2009	18	15	12	14	59
2009/2010	9	17	14	12	52
2010/2011	17	8	15	12	52
2011/2012	10	15	7	14	46
2012/2013	13	11	13	7	44
2013/2014	11	13	10	14	48
2014/2015	10	11	11	10	42
2015/2016	10	9	11	11	41
2016/2017	8	11	7	11	37

Ze względu na ograniczone możliwości lokalowe, przez pierwsze lata istnienia szkoły uczniami mogli być tylko chłopcy. Od września 2004 r. w szkole uczą się również dziewczęta. Obecnie jest ich 12. Stan liczebny dziewcząt w poszczególnych latach:

ROK SZKOLNY	LICZBA DZIEWCZĄT W KLASACH				RAZEM
	IV	V	VI	VII	
2004/2005	3	-	-	-	3
2005/2006	1	2	-	-	3
2006/2007	2	1	2	-	5
2007/2008	2	2	1	2	7
2008/2009	1	2	2	1	6
2009/2010	2	1	2	2	7

ROK SZKOLNY	LICZBA DZIEWCZĄT W KLASACH				RAZEM
	IV	V	VI	VII	
2010/2011	3	1	1	2	7
2011/2012	4	3	-	1	8
2012/2013	3	4	3	-	10
2013/2014	5	3	4	3	15
2014/2015	4	5	3	4	16
2015/2016	2	4	5	3	14
2016/2017	2	2	3	5	12

W procesie kształcenia i wychowania jedną z podstawowych ról odgrywa grono pedagogiczne i wychowawcze. Było i jest ono dobierane w szkole i internacie tak pod względem wykształcenia i merytorycznego przygotowania, jak i całego szeregu innych walorów osobistych i moralnych. Nauczycielami organów i fortepianu oraz przedmiotów z zakresu teorii muzyki są absolwenci akademii muzycznych. Ich atutem – w większości – jest nie tylko umiejętność przekazania wiedzy i zainteresowania grą na instrumencie, ale także samorealizacja poprzez działalność koncertową.

Szkoła stawia sobie za cel wykształcenie profesjonalnej kadry organistów i muzyków przygotowanych zarówno do pracy w Kościele, jak i do podjęcia studiów muzycznych i nie tylko. Uczniowie szkoły zdobywają liczne nagrody i wyróżnienia w ogólnopolskich konkursach organowych i kompozytorskich.

W 1999 r. rozpoczął swoją działalność szkolny chór męski, a w 2013 r. – chór mieszany, w których uczestniczą wszyscy uczniowie. Chór śpiewa podczas liturgii, uświetnia uroczystości szkolne oraz bierze udział w koncertach w Polsce i za granicą (Niemcy, Włochy). Sumienna praca nad repertuarem i emisją głosu zaowocowała też licznymi nagrodami. 15 sierpnia 2009 r. chór śpiewał podczas liturgii Mszy św., którą celebrował papież Benedykt XVI w Castel Gandolfo. Chór współpracuje z innymi zespołami, a w sposób szczególny z orkiestrą i chórem żeńskim Państwowego Zespołu Szkół Muzycznych w Bydgoszczy, który prowadzi dr hab. Aleksandra Grucza-Rogalska. Współpraca ta zaowocowała poszerzeniem repertuaru i wspólnymi koncertami i nagraniami. Wspólnie nagrano pięć płyt CD.

Uczniowie biorą czynny udział w życiu kulturalnym tak w środowisku lokalnym, jak i szerszym, ogólnopolskim. Wielokrotnie w roku szkolnym melomanom prezentują się soliści – organiści i pianiści. W kościele klasztornym w Lutomiersku i w szkolnej auli odbywają się w wykonaniu uczniów regularne recitale organowe i fortepianowe, na które przyjeżdżają melomani z okolicznych miejscowości. Uczniowie jako soliści – organiści koncertują także poza Lutomierskiem, poznając przy okazji kolejne instrumenty w kościołach archidiecezji łódzkiej i nie tylko.

W lutomierskiej szkole muzycznej działa także (od 1999 r.) szkolna orkiestra dęta. Ma ona w swoim repertuarze pieśni kościelne, marsze i standardy muzyki rozrywkowej. Prezentuje się podczas uroczystości kościelnych, imprez okolicznościowych,

rocznicowych i uroczystości patriotycznych. Istnienie orkiestry wzbogaca życie artystyczne szkoły, jak również przygotowuje wielu spośród uczniów do prowadzenia tego typu zespołów przy parafiach.

Oprócz muzyki, z którą uczniowie mają do czynienia niejako zawodowo, działa w szkole – jako nieodłączny element domu salezjańskiego – teatr, pełniący też określoną funkcję – wychowania młodego człowieka w duchu społecznym, religijnym i patriotycznym. Do tradycji należą jasełka i inne przedstawienia teatralne i programy słowno-muzyczne wystawiane przez uczniów pod kierunkiem wychowawców.

1 września 2004 r. w oparciu o bazę lokalową i instrumentalną działającej wówczas od ośmiu lat Salezjańskiej Ogólnokształcącej Szkoły Muzycznej II stopnia powstała i funkcjonuje nowa szkoła – Salezjańska Szkoła Muzyczna II stopnia (SSM, tzw. popołudniowa). Umożliwia ona uzyskanie średniego wykształcenia muzycznego, a przeznaczona jest dla uczniów, którzy wykształcenie ogólne i maturę zdobywają w innych placówkach bądź już je uzyskali. Szkoła posiada uprawnienia szkoły publicznej. Celem kształcenia w Salezjańskiej Szkole Muzycznej II stopnia jest wszechstronne praktyczne i teoretyczne przygotowanie uczniów do pełnienia funkcji muzyka kościelnego.

Nauka odbywa się w systemie 6-letnim i 4-letnim (od września 2014 r.), a jej absolwenci otrzymują państwowy dyplom ukończenia szkoły muzycznej II stopnia oraz dyplom organisty uprawniający do podjęcia pracy na stanowisku organisty kościelnego.

Stan liczebny uczniów SSM (cykl sześcioletni) wynosi:

ROK SZKOLNY	LICZBA UCZNIÓW W KLASACH						RAZEM
	I	II	III	IV	V	VI	
2004/2005	4	-	2	-	-	-	6
2005/2006	1	4	3	1	-	-	8
2006/2007	1	1	3	3	1	-	9
2007/2008	-	-	-	-	1	3	4
2008/2009	-	3	-	-	1	-	4
2009/2010	1	2	3	1	1	-	8
2010/2011	1	1	3	-	-	2	7
2011/2012	-	2	1	2	-	-	5
2012/2013	-	2	2	1	3	-	8
2013/2014	-	1	4	2	1	1	9
2014/2015	-	-	-	1	1	-	2
2015/2016	-	-	-	-	-	1	1

Stan liczebny uczniów SSM (cykl czteroletni) wynosi:

ROK SZKOLNY	LICZBA UCZNIÓW W KLASACH				RAZEM
	I	II	III	IV	
2014/2015	2	-	-	-	2
2015/2016	1	1	-	-	2

Fundamentem dla rozwoju uczniów szkół muzycznych w Lutomierniku jest baza instrumentów. Warunkują one skuteczne nauczanie, możliwość intensywnego ćwiczenia i perspektywę zdawania absolwentów szkoły na studia muzyczne. Szkolne instrumentarium wzrastało systematycznie w swej liczbie i jakości. Na dzień dzisiejszy przedstawia się następująco:

- 4 organy piszczalkowe:
 - organy 40-głosowe elektropneumatyczne firmy *Berschdorf* z Nysy
 - organy 11-głosowe mechaniczne firmy *Walcker*
 - organy 11-głosowe mechaniczne firmy *Walcker*
 - organy 9-głosowe mechaniczne firm J. Drozdowicza i J. Szczerbaniaka;
- 13 organów elektronicznych, dwu- i trzymanualowych z pedałem;
- 6 fortepianów i 18 pianin.

Do tak wielkiej rodziny instrumentów klawiszowych dochodzą jeszcze instrumenty dęte drewniane i blaszane – szkoła posiada pełny zestaw instrumentów orkiestry dętej.

W czasie działalności szkoły uczniowie mieli okazję spotkać się wieloma ciekawymi ludźmi, w tym z osobami, które były związane z salezjańską szkołą organistowską w Przemyślu. Odwiedził nas ks. Jan Pryputniewicz, Tomasz Jarzęcki i Marian Sawa.

W szkole – na bazie bogatego zaplecza instrumentalnego i lokalowego – organizowane są warsztaty muzyczne, w tym dotyczące muzyki liturgicznej, interpretacji muzyki organowej i improwizacji. W lipcu 2017 r. rozpoczęty został cykl warsztatów pod nazwą „Letnia Akademia Organowa Młodych”. To przedsięwzięcie artystyczne adresowane jest do uczniów, studentów, absolwentów uczelni muzycznych oraz ambitnych organistów chcących poszerzyć swoją wiedzę i umiejętności. Zajęcia prowadzili Adam Tański i Daniel Nowak – organiści młodego pokolenia (posiadający gruntowne wykształcenie na polskich i zagranicznych uczelniach), wychowankowie lutomierniku szkoły.

Od początku działalności szkoły wydawane były drukiem materiały nutowe dla organistów. Były to przede wszystkim opracowania i towarzyszenia organowe do pieśni kościelnych. Początkowo były to zeszyty wydawane własnym nakładem do użytku wewnętrznego, a następnie sukcesywnie wychodziły i wychodzą nadal drukiem w wydawnictwie „Hejnał”. Wydawnictwa te zawierają towarzyszenia organowe do pieśni kościelnych, przede wszystkim w opracowaniu muzyków salezjańskich. Dotychczas ukazało się sześć tomów tych opracowań:

- I – Pieśni adwentowe i bożonarodzeniowe
- II – Pieśni wielkopostne, wielkanocne i do Ducha Świętego
- III – Pieśni eucharystyczne i do Serca Pana Jezusa
- IV – Pieśni religijne
- V – Pieśni maryjne
- VI – Nabożeństwa.

Ukazały się też drukiem zeszyty z utworami organowymi, wokalnoinstrumentalnymi oraz z pieśniami do Matki Bożej i Miłosierdzia Bożego.

Absolwenci Salezjańskiej Szkoły Muzycznej w Lutomiersku przygotowani są zarówno do pracy w charakterze organisty, jak i do podjęcia studiów muzycznych. Prawie wszyscy podejmują studia w akademiach muzycznych w klasie organów i na kierunkach: muzyka kościelna, kompozycja, teoria muzyki, dyrygentura symfoniczna, chóralna czy na wydziale wokalnym. Obok studiów podejmują także pracę jako organiści w kościołach.

Losy absolwentów SLM i SOSM II stopnia w Lutomiersku:

ROK	SZKOŁĘ UKOŃCZYŁO	STUDIA ROZPOCZĘŁO		PODJĘŁO PRACĘ
		Muzyczne	Inne	
2000	13	11	2	-
2001	18	15	3	-
2002	14	11	1	2
2003	10	7	3	-
2004	7	4	2	1
2005	-	-	-	-
2006	6	5	1	-
2007	11	10	1	-
2008	12	9	2	1
2009	14	11	1	2
2010	12	11	1	-
2011	12	11	1	-
2012	13	12	1	-
2013	7	3	2	2
2014	13	8	1	4
2015	10	5	1	4
2016	11	9	1	1
2017	11	9	1	1
Razem	194	151	25	18

Absolwenci szkoły są organistami m.in.: w Łodzi, Gdańsku, Warszawie, Poznaniu, Białymstoku, Bydgoszczy, Katowicach, Krakowie, w bazylikach w Olkuszu i Czerwińsku, w katedrach oliwskiej, pelplińskiej i łomżyńskiej.

Wśród uczniów szkoły było i jest szereg utalentowanych osób, które kontynuowały czy kontynuują swoją edukację muzyczną na krajowych i zagranicznych uczelniach muzycznych. Sześciu absolwentów szkoły po ukończeniu studiów otrzymało zatrudnienie na uczelniach muzycznych. Spośród absolwentów na stan obecny (wrzesień 2017 r.) jeden uzyskał stopień doktora habilitowanego, trzech stopień doktora, następnych trzech jest doktorantami.

Wytworzyła się tradycja, iż absolwenci opuszczający szkołę w dniu pożegnania sadzą drzewko, dając mu imię kompozytora, a zarazem organisty. Tak więc rosną wokół obiektu szkoły drzewa o imionach: J.S. Bach, G.F. Händel, J. Haydn, W.A. Mozart, L. van Beethoven. Wraz z dyplomem i świadectwem dojrzałości absolwenci otrzymują dyplom i odznakę Byłego Wychowanka Salezjańskiego.

Cechą charakterystyczną wychowanków Lutomierskiej Szkoły Muzycznej jest podtrzymywanie więzi ze szkołą i środowiskiem salezjańskim, z którego wyszli. Absolwenci szkoły – byli wychowankowie – chętnie wracają do Lutomierska, aby odwiedzić profesorów i mury swej *Alma Mater*. Doroczne zjazdy byłych wychowanków odbywają się w miesiącu wrześniu.

Spośród absolwentów naszej szkoły pięciu wybrało drogę powołania kapłańskiego i zakonnego: salezjanin, dominikanin, pallotyn, bernardyn i ksiądz diecezjalny. Szkoła i jej działalność doczekała się kilku opracowań w postaci 4 prac magisterskich i 4 licencjackich na uczelniach artystycznych.

Uczniowie uczęszczający do lutomierskich szkół muzycznych to w większości młodzież o dużej wrażliwości na wartości duchowe, szukająca pomocy i oparcia w procesie dojrzenia jej osobowości. Nasi uczniowie podobnie jak wszyscy młodzi ludzie wystawieni są na różne negatywne oddziaływania. Tym wyzwaniom musi stawić czoła wychowawca salezjański. Bez względu na to, czy jest nim duchowny, czy świecki, jego zadaniem jest rozpoznanie konkretnej sytuacji wychowanka i umiejętność, roztropne zareagowanie z kompetencją. Z pomocą w tym względzie przychodzi pedagogia św. Jana Bosko z jego systemem prewencyjnym. Według niego proces wychowania powinien być oparty na trzech filarach: rozumie, religii i dobroci.

Rozum, jako jedna z trzech podstawowych zasad wychowania św. Jana Bosko, w szkole salezjańskiej ujawnia się jako autentyczne otwarcie na osobowy dialog z wychowankiem w trosce o jego rozwój i dobro. Odnosi się to do okazywania szacunku wychowankowi w momencie prowadzenia z nim rozmowy. Ks. Bosko zachęca, aby wychowawca w swojej pracy kierował się roztropnością, umiarem, wyrozumiałością i cierpliwością. Nieodzowną zasadą jest obecność wychowawcy, któremu ks. Bosko podpowiada: „Nie żałuj jednak sił w czuwaniu, obserwowaniu, w zrozumieniu, w udzielaniu pomocy, we współczuciu”⁶. Rozum jest ważny dla praktyki wychowaw-

⁶ K. MISIASZEK, *System prewencyjny św. Jana Bosko w wychowaniu szkolnym*, w: K. FRANCAK, J.

czej także dlatego, że na pierwszym miejscu przypomina o akceptowaniu wychowanka takim, jaki on jest, tworząc realistyczny, a nie życzeniowy jego obraz, a co za tym idzie – wskazując na konieczność dostosowania metod wychowawczych do możliwości rozwojowych wychowanka.

Religia – jako kolejny element systemu prewencyjnego – w szkole lutomierskiej wskazuje na ostateczny cel wychowawczy, tj. ukształtowanie człowieka wierzącego. Nie chodzi jednak o jakąś religię spekulatywną i abstrakcyjną, lecz o wiarę żywą, zakorzenioną w rzeczywistości. Ks. Bosko zwykł mawiać, że filarami dzieła wychowania są: Eucharystia, pokuta, nabożeństwo do Matki Bożej i miłość do Kościoła. Wychowanie według niego to droga modlitwy, liturgii, życia sakramentalnego i kierownictwa duchowego⁷. Nie dziwi więc fakt, że w lutomierskiej szkole właśnie ta, a nie inna droga jest realizowana w codziennym życiu szkoły. Przyjaźń z Chrystusem przyjmuje konkretny kształt w praktykach religijnych, szczególnie sakramentalnych, zarówno uczniów, jak i nauczycieli. Praktyki te uważane są za bardzo ważne w wychowaniu. Jednak respektując autonomię wychowanka, nie zmusza się go do praktyk sakramentalnych, lecz zachęca do nich, ukazując ich wartości. Rzecz w tym, aby wychowanek dostrzegł w życiu największe i najprawdziwsze wartości i z nimi się utożsamiał.

Trzecią zasadą systemu prewencyjnego św. Jana Bosko, znajdującą zastosowanie w szkole jego następców, jest zasada miłości (dobroci). Dotyczy ona postawy wychowawcy, charakteryzującej się pełnym zatroskaniem o rozwój wychowanka, pragnieniem dla niego dobra. Miłość według św. Jana Bosko staje się regulatorem wszystkich odniesień personalnych w szkole salezjańskiej. Ujawnia się podczas prowadzenia rozmów, w wydawaniu poleceń i zwyczajnych oddziaływaniach. Ks. Bosko mawiał: „Nie chodzi tylko o to, aby chłopcy byli kochani, lecz szczególnie, by czuli, że są kochani”⁸.

W lutomierskiej szkole muzycznej udało się wytworzyć rodzinną atmosferę. Szczególnie jest ona odczuwalna podczas wieczorów wigilijnych, przeżywanych wspólnie z salezjanami i nauczycielami przed wyjazdem młodzieży na święta Bożego Narodzenia.

Szczególne zastosowanie w szkole salezjańskiej znajduje asystencja. Jest to postawa aktywnego uczestnictwa wychowawcy we wszystkich zajęciach wychowanków: w pracy i wypoczynku, nauce i zabawie. Nie chodzi o nadzór, ale o właściwie rozumianą obecność wychowawcy wśród wychowanków, o obecność stałą, przyjacielską, solidarną, promocyjną, animującą i wspierającą wychowanka w jego stawianiu się „uczciwym obywatelem i dobrym chrześcijaninem”⁹. W praktyce może ona przyjmo-

NIEWĘGŁOWSKI (red.), *Wychowanie wobec zachodzących przemian*, Warszawa 1995, s. 64.

⁷ List Ojca Świętego Jana Pawła II do ks. E. Vignano, Przełożonego Generalnego Towarzystwa św. Franciszka Salezego, w setną rocznicę śmierci św. Jana Bosko: *Ojciec i nauczyciel młodzieży*, Rzym 1988, s. 13–20.

⁸ Por. K. MISIASZEK, *System prewencyjny*, s. 68–69.

⁹ Por. J. NIEWĘGŁOWSKI, *System prewencyjny św. Jana Bosko jako propozycja wychowawcza*, w: [brak red.], *Jak wychowywać? Mądrze i z miłością. Programy wychowawcze wspierające nauczycieli i rodziców*,

wać różne formy, w zależności od miejsca i okoliczności przebywania wychowawcy z wychowankami (internat, szkoła, świetlica, wycieczki, koncerty, czy boisko).

Zasadniczymi cechami salezjańskiego systemu prewencyjnego są: serdeczność, dobroć, cierpliwość, wyrozumiałość i bezpośredniość. Tymi ideami, założeniami i wskazaniem starają się kierować w swojej pracy dydaktyczno-wychowawczej salezianie i współpracownicy świeccy czynnie zaangażowani w życie lutomierskiej szkoły.

* * *

Salezjańska Szkoła Organistowska w Przemyśle odegrała dużą rolę w upowszechnianiu kultury muzycznej w naszym kraju. Wyrosła na gruncie reformy cecylińskiej, realizowała program odnowy muzyki kościelnej i liturgicznej, wynikającej z tego nurtu. Wyszła też naprzeciw dużemu wówczas zapotrzebowaniu na wykształconych organistów i muzyków kościelnych. Działalność szkoły przyczyniła się do odnowy polskiej muzyki religijnej oraz podniesienia poziomu wykształcenia organistów kościelnych. W gronie jej absolwentów znaleźli się późniejsi doskonali organiści, animatorzy życia muzycznego w parafiach oraz muzycy pracujący w różnych instytucjach artystycznych Polski.

Do tej szczytnej tradycji nawiązują Salezjańskie Szkoły Muzyczne w Lutomiersku, których działalność z kolei związana jest z odnową i reformą liturgii i muzyki kościelnej, wynikającej z ducha Soboru Watykańskiego II. To w jego dokumentach liturgia została ukazana jako życiowa funkcja samourzeczywistniania się Kościoła i jej związek z codziennym życiem chrześcijańskim. Posoborowa odnowa liturgii wskazuje na jej wymiar duchowy, stąd też konieczność położenia akcentu w procesie kształcenia w zakresie muzyki kościelnej (zwłaszcza związanej ściśle z liturgią) nie tylko na rzetelną edukację, ale przede wszystkim na formację duchową przyszłych animatorów życia muzycznego w kościołach.

Odpowiednim gruntem do realizacji takich postulatów w dzisiejszym systemie nauczania wydaje się m.in. charyzmat i metoda pracy z młodzieżą wypracowana przez św. Jana Bosko, a którą starają się wcielać w życie jego duchowi synowie i osoby pracujące w ich dziełach. Salezjańskie szkoły muzyczne w Lutomiersku starają się również podążać tą drogą.

STRESZCZENIE

Założona w 1918 r. przez ks. Antoniego Chlondowskiego, wybitnego kompozytora użytkowej muzyki kościelnej, Salezjańska Szkoła Organistowska w Przemyśle działała – z przerwą w latach okupacji niemieckiej – do 1963 r. Odegrała ona dużą rolę w upowszechnianiu kultury muzycznej w Polsce. Działalność szkoły przyczyniła się do odnowy polskiej muzyki religijnej oraz podniesienia poziomu wykształcenia organistów kościelnych. W tej zasłużonej dla polskiej kultury muzycznej szkole kształciło się ponad tysiąc uczniów, z których prawie sześciuset otrzymało dyplom

ukończenia nauki. Wśród nich znajduje się wiele znanych postaci, m.in. Feliks Rączkowski, Tadeusz Jarzęcki, czy Marian Sawa.

Do szczytnej tradycji szkoły przemyskiej nawiązują Salezjańskie Szkoły Muzyczne w Lutomiersku – Salezjańska Ogólnokształcąca Szkoła Muzyczna II stopnia (powstała w 1996 r.) i Salezjańska Szkoła Muzyczna II stopnia (powstała w 2004 r.). Lutomierskie szkoły muzyczne są szkołami prywatnymi z uprawnieniami przypisanymi szkołom państwowym, a ich organem założycielskim i prowadzącym jest Towarzystwo Salezjańskie Inspektorata św. Stanisława Kostki z siedzibą w Warszawie. Szkoły stawiają sobie za cel wykształcenie profesjonalnej kadry organistów i muzyków przygotowanych zarówno do pracy w kościele, jak i do podjęcia studiów muzycznych.

Nadrzędnym celem przyświecającym prowadzącym szkołę salezjanom jest, kierując się systemem prewencyjnym, wewnątrznie spójne ukształtowanie osobowości uczniów w sferach: duchowej, umysłowej i artystycznej, zgodnie z dewizą św. Jana Bosko, na „dobrych obywateli i uczciwych chrześcijan”.

SUMMARY

CONTINUATION OF THE CONCEPTS AND GOALS OF THE SALESIAN SCHOOL OF ORGANISTS IN PRZEMYŚL IN THE SALESIAN MUSIC SCHOOLS IN LUTOMIERSK

Established in 1918 by outstanding composer of applied church music, father Antoni Chlondowski, Salesian School of Organists in Przemyśl stayed open until 1963 with only the short interval during German occupation of Poland when its function was suspended. It played a very important role in promulgation of the musical culture in Poland and also contributed to improved level of education of the church organists as well as rejuvenation of the polish religious music. More than a thousand students attended the school of which almost six hundred received a graduation diploma. Amongst the graduates are also well known and famous people like Feliks Rączkowski, Tadeusz Jarzęcki, or Marian Sawa.

Laudable traditions of the School of Organists in Przemyśl are being continued by the Salesian Musical Schools in Lutomiersk – Salesian Level II Music High School (established in 1996) and Salesian Level II Music School (established in 2004). Schools are private institutions run by the Salesian Society Inspectorate of Saint Stanisław Kostka with headquarters in Warsaw, but with all the privileges just like the state operated schools.

Main objective of the school education is to form the professional staff of organists and musicians which would be prepared to either work as a church organist or continue education in the Academy of Music.

Following the Salesian principles of educational system with the prevention as a cornerstone of it, the paramount goal of the school is to mold student's personality which is intrinsically cohesive in the spiritual, mental and artistic spheres, so as per motto of Saint J. Bosko they grow up to be “good citizens and honest Christians”.

Słowa klucze: szkolnictwo salezjańskie, Salezjańska Szkoła Organistowska w Przemyślu, Salezjańska Szkoła Muzyczna w Lutomiarsku, szkolnictwo muzyczne, wychowanie salezjańskie, system prewencyjny św. Jana Bosko

Key words: Salesian educational (school system), Salesian School of Organists in Przemyśl, Salesian Music School in Lutomiarsk, musical school education, Salesian education, preventive system of saint J. Bosco